

Polsko-niemieckie „biografie podwójne”

Granica polsko-niemiecka, zarówno ta geograficzna, jak i wyobrażona, przez wieki nie tylko oddzielała i łączyła dwa narody, ale też wpływała na losy jednostek, rozgrywające się nierzadko pomiędzy dwiema kulturami, niekiedy w rozdarciu między nimi. Owe „biografie podwójne” mogły być przy tym doświadczeniem równie cennym, co destrukcyjnym, szczególnie w kontekście literackim. Chyba w nie mniejszym stopniu granica polsko-niemiecka odcisnęła swe piętno na narracji biograficznej, wpisującej w sieć faktów historycznych aktualnie obowiązujące normy, wyobrażenia czy społeczne oczekiwania. Odmienna zazwyczaj optyka autorów polskich i niemieckich siłą rzeczy i tu doprowadzić musiała do powstania swoistych „żywotów równoległych”, zwłaszcza gdy dotyczyły one postaci istotnych dla budowania tożsamości narodowej.

Dwoistość biografii, i tej faktycznej, i tej opowiedzianej, stanowiąca istotny aspekt polsko-niemieckich związków politycznych i kulturowych, wyznacza oś tematyczną XXII tomu rocznika „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria”. Czytelnik znajdzie w nim: eseje autobiograficzne autorów związanych z Polską i Berlinem (Dorota Danielewicz, Matthias Nawrat), rozprawy naukowe poświęcone staropolskim kosmografom (Wojciech z Brudzewa, Jan z Głogowa, Wawrzyniec Korwin i Jan ze Stobnicy), literaturo- i kulturoznawczej biografistyce i jej narracji (szczególnie odnoszącej się do wielkich postaci historycznych np.: Johanny Gräfin von Schaffgotsch, Józefa Mehoffera, Thietmara z Merseburga), a także studia dotyczące wątków (auto)biograficznych w twórczości pisarzy/pisarek, poetów/poetek, grafików, krytyków literackich, czy też teatrologów poruszających się na szeroko definiowanym styku kultury polskiej i niemieckiej (m.in.: Magdalena Parys, Werner Heiduczek, Leszek Libera, Ernst Josef Krzywon, Artur Becker, Karl Dedesius, Stanisław Przybyszewski, Andrzej Wirth, Emilia Smechowski, Hertha Karasek-Strzygowski, Andrzej Wirth, Karin Wolff, Joachim Zintel, Marcel Reich-Ranicki, Piotr (Peter) Lachmann).

Angela Bajorek